

Šola

ALBANIJA IN NJENO NARAVNO GIBANJE

Predmet: Geografija

Mentor:

Avtor:

Kraj, datum

1 UVOD

Za seminarsko nalogo o Albaniji sem se odločil, ker o tej državi ne vem prav veliko. Bolj kot o sami Albaniji slišimo v medijih o problemih, ki jih imajo Albanci izven svoje države, tak primer je kosovsko vprašanje. Predstavil bom naravno gibanje, ki mu ni enakega v Evropi.

2 OSNOVNI PODATKI

Uradno ime: Republika Albanija (alb. *Republika e Shqiperise*)

Glavno mesto: Tirana

Uradni jezik: albanski

Oblika vladavine: demokratična republika

Površina (km²): 28 748

Število prebivalcev: 3 639 453 (ocena 2009)

Gostota poseljenosti (preb./ km²): 126,60

Etnična sestava: Albanci 95%, Grki 3%, ostali 2%

Verska sestava: muslimani 70%, pravoslavci 20%, katoličani 10% (ocena 1939)

Bruto družbeni proizvod na prebivalca (USD): 4 074 (ocena 2008)

3 OPREDELITEV PROBLEMA

Albanija je na enem izmed zadnjih mest po življenjski ravni v Evropi. Na to ima velik vpliv njena usodna zemljepisna lega in vloga mostišča, ki jo je za osvajalce Balkana odigrala v svoji tritisočletni zgodovini. Bila je odskočna deska številnim vojskujočim se narodom, kar je njenim prebivalcem onemogočalo gospodarski razvoj in neodvisnost. Vojne so pripeljale v nestabilne politične razmere in nezaupanje prebivalcev do vsega tujega ter do edinstvenega naravnega gibanja.

4 ZGODOVINA

4.1 ILIRI, GRKI IN RIMLJANI

Predniki Albancev so bili Iliri. Ti so že leta 2000 pr.n.št. naseljevali Zahodni Balkan. Grki so prišli na to območje v 7. stoletju pr.n.št., da bi ustanovili avtonomne kolonije Apollonia, Butrint in Epidamnus (danes Dürres, obmorsko mesto). Bili so v dobrih odnosih z Iliri. Leta 228 pr.n.št. so območje začeli zavzemati Rimljani. Iliri so uspeli ohraniti svoj jezik in tradicijo kljub stoletni prevladi Rimljanov. Po razpadu Rimskega imperija je Ilirija padla v roke Bizanca. Iliri so se izognili asimilaciji, jezik in tradicija so preživeli. Krščanstvo je Bizanc uveljavil do 5. stoletja.

S slabitvijo Bizanca so na območju Albanije zagospodarile druge nacije, med njimi Srbi, Benečani in Bolgari, kar je povzročilo mešanje verstev, kulture in trenja med prebivalci.

4.2 OSMANSKO VLADANJE

Leta 1344 je bila Albanija priključena Srbiji vendar so Turki Srbe kmalu porazili in cel Balkan je bil odprt za osmanski napad. Okupirali so več albanskih mest, Benečani so zadržali nekatera obalna mesta. Postopoma so Turki osvojili Albanijo do leta 1430.

Nato pa je prišel na obzorje Iskander Skenderbeg, ki ga Albanci še danes spoštujejo. Kar 25 let (od 1443 do 1468) je vodil upore proti Turkom. Po njegovi smrti je Albanija prišla pod popoln nadzor Osmanskega imperija, ki je začel z intenzivno islamizacijo. Veliko katoliških Albancev se je preselilo v južno Italijo, kjer so dobili dom in zaščito. Tam jih je še danes okoli 280 000.

Turki so vzpostavili gospodarsko mirno območje, Albancem so vladali do leta 1912.

4.3 PRIZRENSKA LIGA

Prizrenska liga je bila albanska politično-kulturna organizacija, ustanovljena 10. junija 1878 v Prizrenu v današnjem Kosovu. Njeni interesi so bili zaščititi albanske nacionalne interese po Berlinskem kongresu. Prizadevali so si za avtonomijo države, vendar vojaško niso bili uspešni, so pa zato več dosegli na področju kulture. Prebudila se je nacionalna zavest in to je največji dosežek lige.

4.4 NEODVISNOST, KRALJ ZOG IN ITALIJANSKA KONTROLA

Med prvo balkansko vojno so bili Turki poraženi in Albanija je razglasila suvereno državo. Črn madež tu pusti povojna dodelitev Kosova Srbiji, kar je še danes aktualen problem. Ahmed Bey Zogu iz plemena Matijev se je razglasil za kralja leta 1928, potem ko je s prestola vrgel takratnega predsednika vlade, ortodoksne Fana Nolija. Naslonil se je na Italijo in v tistem času se je močno izboljšala infrastruktura, zgradil je šole... Leta 1939 je Mussolini ukazal invazijo na Albanijo in jo zavzel. Začel se je močan protifašistični odpor in po dolgih bojih so uspeli prevzeti nadzor nad državo. Vodja je postal Enver Hoxha.

4.5 VZPON KOMUNIZMA

8. novembra 1941 je Hoxha ustanovil komunistično partijo, kateri je vladal vse do svoje smrti leta 1985. Vodil je upore proti Italijanom in kasneje Nemcem. Hoxha je utrdil moč komunizma in leta 1946 je bila razglašena Ljudska republika Albanija. Država je postala popolnoma politično izolirana. V državi so odstranili domnevne 'nasprotnike' in šli na pot komunizma. Hoxha je prekinil stike z Jugoslavijo (tudi z dobrim prijateljem Titom) in Sovjetsko zvezo, čeprav sta za razvoj Albanije ponudili veliko denarne pomoči. Voditelj je poskusil še s tretjim zaveznikom, Kitajsko, vendar je po smrti Mao Zedonga prekinil stike saj ni našel skupnih interesov z naslednjo kitajsko politiko. To je močno vplivalo na ekonomijo in prehrano, kjer je bil primanjkljaj. Ostala je brez zaveznikov.

Komunizem so čutili vsi. Zgrajene so bile številne tovarne za delavce, Hoxha pa se je močno naslonil tudi na agrikulturo kot pomemben steber narodnega gospodarstva. Na kolektiviziranih posestih so pridelali skoraj vso zalogo prehrane za prebivalstvo. Leta 1967 so oblasti začele represijsko akcijo proti vsem veroizpovedim in Albanija je postala prva ateistična država na svetu. Paranoični voditelj je ukazal vsaki družini zgraditi polkrožni betonski bunker, ki naj bi bil za varnost v primeru vojne. Več kot 700 000 bunkerjev je še

danes simbol Albanije. Stranke, z izjemo Albanske delavske stranke so bile prepovedane, tajna policija je izvajala strog nadzor nad prebivalstvom.

5 NARAVNO GIBANJE

5.1 TRANZICIJA IN EKSODUS PREBIVALSTVA

Začelo se je junija leta 1990. 4 500 ljudi je imelo vsega dovolj in poiskali so si zavetišče v ambasadah zahodnih držav. Po kratkem konfliktu s policijo so jim dovolili, da se vkrcajo na ladje za Brindisi v Italiji, kjer jim je bil zagotovljen politični azil. Po študentskih demonstracijah v decembru 1990 je vlada dovolila opozicijske stranke in nastala je demokratska stranka. Eni in drugi so obljubljali spremembe kar pa ni zaleгло. Marca 1991 je 20 000 Albancev pobegnilo iz gospodarsko propadajoče države. Italijani so jih videli kot gospodarske pribežnike. Večini so dovolili ostati.

Marca 1992 so na volitvah zmagali demokrati in konec je bilo diktature. Začelo se je težavno obdobje tranzicije. Vlada se je povsem odprla za raznorazne legalne in nelegalne trge, kar je povzročilo še večjo krizo. Ljudje so se množično izseljevali še proti Grčiji saj so pri Italiji doživeli odpor. V samo dveh letih naj bi Albanija izgubila kar desetino prebivalstva. 700 000 Albancev so izgnali iz Grčije nazaj v Albanijo samo med leti 1991 in 1994. Mnogi so večkrat obupano poskušali.

Leta 1996 je izbruhnila nova kriza. Piramidalni varčevalni sistemi, ki jih je podpiral takratni premier Sali Berisha, so se zlomili. Okoli 70% prebivalstva je izgubilo vse svoje prihranke, ker so, nevajeni tržnega gospodarstva, nasedli obljubam o hitrem zaslužku. Posledica so bili množični izgredi in vsesplošen kaos.

5.2 RODNOST

Rodnost v Albaniji je visoka že vso njeno zgodovino. Tako je zaradi togih patriarhalnih norm, ki so se uveljavljale skozi stoletja. Leta 1945 je bila rodnost 6 otrok/žensko, svoj višek pa je dosegla leta 1960 s skoraj 7 otroci/žensko. Od takrat naprej je rodnost počasi upadala do 3 otrok/žensko leta 1990. Po zadnjih podatkih je rodnost 1,48 otroka/žensko. Komunistična vlada je trdila, da je pogoj za rast ekonomije visoka rodnost ter prepovedala kontracepcijo in splav. Po padcu komunizma so oboje legalizirali.

Mnoge ženske in moški se danes znajdejo na precepu med tradicionalno in moderno tvorbo družine. Večinoma se poročijo že precej mladi zaradi navezave na tradicijo. Rdeči križ je nekaj let nazaj v Albaniji začel z izobraževanjem mladih o modernih družinah. Tako želijo

razbiti zid, saj se ljudje bojijo novosti in so navezani na tradicijo. Kakorkoli, o tvorbi moderne družine je slišalo že 9 od 10 žensk. Prebivalstvo je precej mlado, kar je posledica visoke rodnosti, povprečna starost je 28,9 let.

5.3 KOSOVSKO VPRAŠANJE

Spomladi leta 1999 so Albanci doživeli novo krizo. S Kosova je v času bombardiranja NATA in srbskega etničnega čiščenja v Albanijo pribežalo okoli 465 000 beguncev.

Kosovo je še danes eden izmed najbolj perečih problemov na Balkanu. Sovraštvo med (večino) Albancev in Srbov pa bo verjetno trajalo večno. Albanci so entuziastično pozdravili razglasitev neodvisnosti Kosova leta 2008.

5.4 STABILIZACIJA RAZMER

Šele leta 1998 je bila sprejeta ustava, po kateri je bila država razglašena za parlamentarno republiko s svobodo vere, govora, medijev in organizacije zborovanj. Od leta 2002 so se razmere dokaj poboljšale. Gospodarstvo je v vzponu, vendar so 90. leta na vseh pustile hude posledice. Problem je v zastareli infrastrukturi ter agrarnem gospodarstvu. Socialisti in demokrati ne najdejo skupne besede pri lastništvu zemlje (državna last ali privatizacija) poleg tega pa politika ne najde rešitve glede splošne oskrbe z vodo in elektriko.

Ta država na zahodnem Balkanu je tudi ena izmed kandidatk za vstop v Evropsko unijo.

6 ZAKLJUČEK

Problem naravnega gibanja v Albaniji se je gradil skozi stoletja. Dolga leta nesamostojnosti v politiki in gospodarstvu se v deželi odražajo še danes. Veliko mladih Albancev vidi dolžnost do svoje države in ji želi pomagati v razvoju. Veliko pa jih danes živi izven svoje države, kjer so si poiskali boljše življenje. Moje mnenje je, da lahko Albanija na pravo pot stopi le z veliko mero potrpljenja in, če bo prebivalstvo še naprej držalo skupaj tako kot njegovi predniki, ki so skupaj prestali marsikaj.

7 VIRI IN LITERATURA

Literatura:

- McAdam, M. *Western Balkans*. Victoria; Oakland; London: Lonely Planet, 2009
- *Dežele in ljudje. Jugozahodna in južna Evropa*. prevedla [Savina, M.]
Ljubljana : Mladinska knjiga, 1995
- Senegačnik, J. *Evropa: geografija za 2. in 3. letnik gimnazij*. Ljubljana : Modrijan, 2006
- Motaln, M. *Geografija. Jugovzhodna Evropa*. [Elektronski vir]
Miklavž na Dravskem polju : Svarog - izobraževalni zavod, 2009

Spletni viri:

- http://sl.wikipedia.org/wiki/Prizrenska_liga
- http://en.wikipedia.org/wiki/Demographics_of_Albania
- https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:8SLJZlWkBK4J:pdf.usaid.gov/pdf_docs/PNADN431.pdf+why+is+there+high+fertility+in+albania&hl=sl&gl=si&pid=bl&srcid=ADG EESjx3_vtBteum1tGtsFM7FJzraTvwTK2ygcYhr8VMynIvZOmN4KwtoO_QYaOt5g93C80tZOJ2fkcUpa2XaviFjI2TPPqLOouzHuq2Ogr97VQ3VWEPagfh74z6h_kQ-WB6PaTJoku&sig=AHIEtbQZLOaBBGoUpQU3po4ckPOs_BQj4Q
- <http://www.youtube.com/watch?v=NeGOZ4CrCno&feature=related>